

Lastnosti narodovega učitelja.

(Konec.)

4. Zdravje.

Vsak bolehen človek je manj ali bolj nesposoben za delo, za svoj posel, tim nesposobnejši pa, da bi odgojal mladež. Bolesien učitelj je nesterpljiv; vsaka še tako majhna reč mu težko dé in ga razkači; opominja rad le z jezo, tako da je ves sad ali piškav, ali ga pa celó nič ni. Dostikrat so pa take opominjevanja še škodljive; in zares — mnogokrati je bolezen učiteljeva, če je zdrav pa prav jeznarit, pa jeznaritost kriva neposlušnosti, razuzdanosti, samopašnosti otroški. Iz tega je jasno, da mora biti zdrav, kdor hoče biti za učitelja. Zdravi učitelj mora pa boleznim se varovati.

Učitelj naj je zato zmeren, miren, trezen; dela naj poldnevi, ponoči pa naj spi in v šoli varuje samega sebe in otroke, ter odpira in vetri šolske izbe, kolikor treba, da niso zatuhle itd.

5. Dobrovoljnost.

Učitelj, vedno vesel in dobrovoljen, vspešno uči. Otroci so mu vdani iz vsega serca, in si vcepljujejo opomine in nauke globoko v svoje serčica in radi spolnujejo vse, kar se jim veleva in priporoča. Se vé, mera mora biti pa tudi v dobrovoljnosti. Dobrovoljnega učitelja podučevanje je otrokom prijetno; igraje se tako rekoč učé in dobro naučé vse. Prav veselé se tistega časa, ko morejo v šolo, da zbrani poslušajo učenika. Kakov je pa napredek, to, to! — Čmernega učenika so pa učenci presneto kmali siti in tedaj tudi naukov ne sprejemajo tako radi, in v taki šoli je vedno rado veliko tepeža ali drugih kazni.

6. Zadostna omikanost.

Ako hoče učitelj popolnoma spolnovati dolžnosti ter dobro, kakor gre, odgojevati mladež, gotovo treba, da je sam dobro odgojen in zadostno omikan; zakaj, kar sam ne bi imel, tega tudi družim ne bi mogel dati. Ni zadosti, če se dobro zaveda le v šolskih rečeh, nego mora tudi sicer omikan biti v vedah toliko, kolikor je potreba vsakemu omikanemu človeku. Naj prvi predmet naj mu pa so pedagogični nauki; pri teh je napredek njegove šole. Marljivo naj se uči pa tudi drugih nau-

kov in to tako, da se začne še le tadaj kaj novega učiti, ko je prvo že dobro dokončal, in vedno naj pazi, da se sorodnih nauk zapored uči, inorodnih pa ne meša med nje. Ako se uči učitelj tako, ima pa dosti posla vse svoje žive dni, pa naj se ga ne prestraši, naj ga ne zanemarja, saj to tirja stan, poklic njegov; kajti on mora napredovati sam in napredovati z narodom, če ne, zaostane. Posebne marljivosti treba dan danes, zato, ker so predniki slabo učiti morali. Ubijali so se z otroci vred s tujščino narodu na škodo in samim sebi, ter so pustili toliko terdih celin, ktere vse čakajo, da jih preorjemo in potrebno posejamo in posajamo. Če pa tega ne bo, ostale bojo vse želje zastran narodnega napredka le gole želje in puste sanje.

7. Domoljubnost.

Domovina je zemlja, kjer smo rojeni in odgojeni; zemlja, kjer prebiva narod, ki govori isti jezik, ima iste običaje in zakone. Domoljubje je radost, ktera se razodeva nad srečo, in boleost, ktera se razodeva nad nesrečo drage nam očetnjave. Domoljubje je iskrena vdanost krajini, v kteri živimo; je posebna skerb za srečo in blagostanje vseh njenih prebivavcov. Kdor iskreno ljubi svojo domovino, ta skerbí, kakor in kolikor more, za srečo in vsako dobro svojim soprebivavcom; zakaj ž njihovo srečo vred množi se sreča in slava očetnjave. Važno sredstvo, s kterim moremo osrečiti domovino, pa je dobro odgojevanje in mikanje narodovo. Kdo pa jej lahko pomaga tako? — Kdor koli podpira šole in pospešuje materialni in dušni blagor narodovi. Cerkve, šole, javne knjižnice, književnost, gospodarske društva, moralno in pobožno življenje, plemenito obnašanje narodu za dober izgled — to so sredstva, s kterimi lahko koristimo domovini.

Verli učitelji lahko mnogo skerbé in store za narodovo blagostanje. Kjer ni rodoljubnih učiteljev, tam, ni čuda! ako vlada nevera, praznoverstvo, gljupost in razuzdanost; ni čuda! ako se tam udomači goljufija, nečlovečnost; ni čuda! ako je pamet in serce tamošnjih stanovnikov napolnjeno s sebičnostjo in pohlepom po dobitku. Kjer ni domorodnih učiteljev, kteri bi ljubili Boga, cerkev in človečanstvo, kaj se more pričakovati od mladega zarodka? — Kaj drugega, kot da otroci bogatih roditeljev bojo zapravljljivci, ničtelje, okrutnici, kteri ne marajo nič ne za Boga, ne za vero, ne za človeštvo in domovino;

otroci ubozih roditeljev pa bojo pohajavci, dangubeži, ker nočejo in ne znajo delati, da bi si služili živež in potrebno, pa brezibožnici.

Zatoraj, učitelji! vcepljujete mladini v serca pravo kersčansko domoljubje. Pa ne zadostuje že samo domoljubje, nego tudi ljubimo vse človeštvo, ker je vsakdo naš bližnji. Zato je dobremu učitelju veliko na tem, da si otroci neizbrisljivo v serca vtisnejo svete besede: „Ljubite se med seboj!“ in uči jih, da človeka, naj je ktere koli narodnosti, ljubijo in kadar morejo, če treba, mu pomagajo. Vsmiljeni Samaritan tudi ni vprašal, je li ranjenec njegov narodnik, ali ne, nego pomagal mu je. — „Ljubite bližnjega kot samega sebe“, in „vsaki človek je tvoj bližnji“, to uči Izveličar.

Vi toraj, ki ste si izbrali učiteljski stan, vi zares in iskreno ljubite Boga, narod, domovino, in budite narod naš. *Mnogo je, mnogo truda, obilo dela, al neomahljiva volja neumorna moč, ta vse prekosi.* Skerbite za tega del neumorno za mladež, v kateri raste prihodnja sreča in nesreča domovine; dobro odgojajte, in ne pozabite nikdar, da je šola vaš vert, po katerem se seje in kalí za človeštvo najvažniše, naj plemenitniše seme — pobožnost, krepost in znanje. *Odgojajte mladež tako, da bojo iz nje pobožni in prihodnjega blaženstva vredni kristjanje, verli in poslušni podložniki, domovini verni sinovi, koristni udje občinski, marljivi gospodarji, skerbni, modri očetje in pametne matere!*

Podgoriški.

Podlaga vsakega nauka.

Spisal J. Eržen.

Iz „letnega sporočila“ črnomeljske pogl. šole.

(Konec.)

Poglejmo samo, kako se na svetu živi. Verti se, muči se, potikaj se po svetu, barantaj z drugimi, laži, goljufaj, lizaj se, pričakuj, postavljalj se v sto nevarnosti, in stori tega več, kakor zamore peró popisati, ker se misli preveč naberó — pa kakšen prid? — človek se zavé, ker mu še iskriča vere klije v sercu in vidi, da je slabo začel, prazno slamo mlatil in se zastonj ubijal po svetu; ali ako se ne zavé v slepoti in nepravičnosti, ktera mu v kri dospè, se tako zabrede, de sam